

ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ РОЗВІДКАХ

Анотація. У статті викладено теоретичний аналіз проблеми становлення професійної ідентичності майбутніх педагогів у психолого-педагогічних дослідженнях. Також акцентовано увагу на важливому значенні емоційно-позитивного фону і професійних установок, що є важливим компонентом формування професійної ідентичності. Розглянуто професійну ідентичність як один із основних аспектів успішної самореалізації у обраній професії. Наголошено на особливому значенні професійної ідентичності як обов'язкової складової професійного зростання майбутнього фахівця і однією з умов його формування. Виокремлено функції професійної ідентичності: соціального статусу (професійна приналежність), самоповаги, особистісної безпеки та зниження тривожності, самовдосконалення, професійного та особистісного росту, структурування життєвого часу й простору, віднайдення особистого сенсу. Визначено зміст понять: ідентифікація - тотожність, установлення відповідності; ідентичність – це внутрішня тотожність та безперервність буття кожної людини; професійна ідентичність – це динамічна система, яка формується в процесі професійної освіти та активного розвитку професійної компетентності і впливає на ціннісно-смыслову сферу й удосконалення професійної майстерності майбутнього спеціаліста. Професійна ідентичність – це психолого-педагогічне явище, що перебуває в неперервному розвитку, зазнає вдосконалення. Представлено характеристику професійної ідентичності як сукупності емоційно-поведінкових і когнітивних проявів особистості у процесі професійного розвитку та уявлень про власні професійні можливості, здібності, співвідношення вимог навколишнього середовища з реальною можливістю відповідати цим вимогам.

Ключові слова: ідентичність, ідентифікація, професійна ідентичність, «м'які навички», фахове зростання, освітня парадигма, емпатія, структура особистості.

Anotation. The theoretical analysis of the problem of development of professional identity of future teachers in psycho-pedagogical studies. The author focuses on the importance of the emotionally-positive background and professional installation, which is an important component of formation of professional identity. The professional identity is considered as one of the main aspects of successful self-realization in the chosen profession. It emphasizes the special meaning of professional identity as a compulsory component of professional growth of a future specialist and one of the conditions for its formation. The functions of professional identity: social status (professional affiliation), self-esteem, personal safety and reduction of anxiety, self-improvement, professional and personal growth, structuring of life time and space, finding personal meaning are singled out. The content of the concepts is defined: identification – the process of establishment of conformity; identity – is the internal identification and continuity of the existence of each person; professional identity is a dynamic system, which is formed in the process of professional education and active development of professional competence and affects the value-sense sphere and improvement of professional skills of a future specialist. Professional identity is a psycho-pedagogical phenomenon that is constantly evolving. The characteristic of professional identity as a combination of emotional and behavioral and cognitive manifestations of personality in the process of professional development and representations about their own professional abilities and the ratio of social requirements to the real opportunity available to meet these requirements is presented.

Key words: identity, identification, professional identity, "soft skills", professional growth, educational paradigm, empathy, personality structure.

Ключовим питанням реформування системи підготовки висококваліфікованих фахівців у педагогічній галузі є інтеграція вітчизняної освітньої парадигми до світових та європейських стандартів. Сучасна вища школа покликана допомогти майбутньому вчителю не лише оволодіти професійними навичками та знаннями у відповідній галузі, а й створити відповідні умови для розкриття потенціалу самопізнання, самореалізації, самооцінки, інтеграції в соціокультурний простір, розвитку «м'яких навичок».

Вимоги, що висувуються перед сучасним педагогом спричинені змінами у суспільстві, саме тому свідомий вибір професійного шляху майбутнього вчителя є актуальною проблемою сучасних психолого-педагогічних досліджень, а також одним із найпріоритетніших векторів модернізації та фундаменталізації вищої педагогічної освіти в Україні. Нині спостерігаємо неабияке поживавлення освітньо-наукових механізмів, що

стосуються професійного становлення майбутніх педагогів, що зумовлено високою соціальною вагою цієї професії. Варто зауважити, що у процесі підготовки майбутнього педагога важливу роль відіграє не лише інваріантна складова навчального процесу, формування компетенцій, засвоєння теоретичних знань, професійних умінь та навичок, а й видозміна внутрішніх психічних структур особистості майбутнього вчителя, розуміння майбутніми педагогами власного професійного Я, прийняття себе у професії. Усі ці внутрішні переконання з'являються у студента лише шляхом формування професійної ідентичності, адже саме ця якість є одним із основних аспектів успішної самореалізації у обраній професії. Це і спричинило неабиякий інтерес учених до питання професійної ідентичності особистості. Чимало методологічних і змістових аспектів цього питання можна знайти у наукових розвідках відомих українських та зарубіжних психологів, соціологів, філософів, педагогів.

Розгляд проблеми ідентичності започаткували закордонні вчені (Х. Беккер, А. Бодальов, Е. Гоффман, Е. Еріксон та ін.). Науковці розглядають ідентифікацію як основний термін поряд з емпатією; визначають її роль у структурі особистості (М. Борисюк, М. Обозов та ін.); виокремлюють види ідентичності (Е.Еріксон, А.Сергеєва та ін.). Надзвичайно важливу роль у формуванні професійної ідентичності відіграє період навчання у ВНЗ, під час якого формуються фундаментальні якості особистості майбутнього фахівця-педагога. Особливості формування професійної ідентичності у майбутніх представників різних спеціальностей нерівномірно вивчені у психолого-педагогічних наукових розвідках. Такі вчені як І. Андрійчук, О. Бондаренко, А. Борисюк, Т. Вілюжаніна, Ж. Вірна, Т. Данилова, І.Дружиніна, О.Ігнатович, Н.Пов'якель та інші детально простудіювали різні аспекти становлення професійної ідентичності майбутніх психологів. Психологічні та психолого-педагогічні аспекти професійного становлення майбутніх медичних працівників та особливості трансформації їхньої ідентичності у процесі професіоналізації з'ясовують дослідники М.Попіль, А.Гараєв, А.Борисюк, Л.Задирака та ін. Широкий спектр чинників, що впливають на процес формування професійної ідентичності майбутніх педагогів досліджували О. Романишена, Н. Гога, А. Лукіячук, Г. Лялюк, В. Фрицюк та ін. Однак, проблема формування професійної ідентичності майбутніх педагогів у процесі фахової підготовки перебуває на периферії наукових досліджень і потребує подальшого студіювання.

Мета статті – полягає у визначенні та теоретичному обґрунтуванні поняття професійної ідентичності майбутніх учителів як одного із аспектів успішної самореалізації у обраній професії.

Е.Еріксон одним із перших досліджував проблему ідентичності. Вчений вважає, що ідентичність – це внутрішня неперервність самопереживання індивіда, внутрішня рівність із собою, тотожність особистості, важлива характеристика її цілісності і зрілості, інтеграція переживань людиною своєї тотожності з визначеними соціальними групами [8]. Психолог акцентує увагу на розгортанні сутності ідентичності в соціокультурному смислі (Е. Еріксон [8]). Фундатор Его-психології Е. Еріксон виділив певні елементи ідентичності на рівні індивідуального досвіду: 1) відчуття ідентичності – це відчуття особистісної тотожності та історичної неперервності особистості; 2) усвідомлене відчуття особистісної ідентичності, що ґрунтується на двох одночасних спостереженнях: сприйняття себе як тотожного й усвідомлення неперервності власного існування у часі та просторі, з одного боку, і сприйняття того факту, що інші визнають мою тотожність і неперервність, з іншого; 3) переживання відчуття ідентичності з віком і відповідно до розвитку особистості посилюється: людина відчує зростаючу неперервність між усім тим, що вона пережила в дитинстві, і тим, що вона планує пережити в майбутньому; між тим, ким вона хоче бути, і тим, як сприймає очікування інших відповідно до себе себе [8]. Слідом за Е.Еріксоном твердження про соціальний вплив на ідентичність поділяли Р. Адамек [29], О. Васильченко [3], І. Гоффман [7], Дж. Г. Мід [13], З. Фрейд [22] та ін.

У філософській та психолого-педагогічній літературі дискусійним залишається питання про визначення терміна «ідентифікація» та «ідентичність». Так, одні вчені (Л. Мазур [12], М. Савчин [18], Н. Скотна [19]) ототожнюють ці поняття, а інші тлумачать його по-різному. Так, на відміну від «ідентифікації», що трактується як «процес емоційного психологічного уподібнювання (ототожнення) однієї людини з іншими, з групою, в якості зразка для себе» [20] на основі емоційно-когнітивних зв'язків, правил і цінностей, норм, Е. Еріксон вважає, що «ідентичність є динамічним утворенням, почуттям самоототожнення, власної істинності, повноцінності та усвідомленням особистістю причетності до світу інших [8, с.26] Дослідник, волюючи співвіднести визначення «ідентичність» і «ідентифікація», писав, що розвиток ідентичності полягає в синтезі ідентифікації, спостереженої в процесі соціалізації [8].

З. Фрейд [13] відносить ідентифікацію до захисних механізмів психіки. Ідентифікація за Фрейдом – це спосіб усвідомлення належності до соціальної групи. Через ідентифікацію дитина приймає поведінку батька і матері, рідних, друзів, сусідів тощо, їхні моделі поведінки, норми, цінності, як свої власні.

І. Старовойтова потрактовує ідентифікацію, як «один із механізмів міжособистісного сприйняття (поряд з стереотипізацією та рефлексією), він дозволяє моделювати змістовне поле партнера в спілкуванні, забезпечує процес взаєморозуміння й викликає відповідну поведінку» [20, с.12]. Проте Н. Юсуфбекова окреслює основні аспекти ідентифікації як центрального компоненту самосвідомості [28,с. 22].

Важливе значення для нашого дослідження має поняття «ідентичність». Психолог Л.Шнейдер трактує ідентичність як «динамічну структуру, інтегративний феномен, складну психічну реальність, яка охоплює різні рівні самосвідомості, розвивається нелінійно, нерівномірно та змінюється протягом усього життєвого шляху людини, визначається сильним прагненням особистості до отримання ідентичності й руйнівною силою наслідків її втрати» [27, с.124]. Ідентичність є усвідомленням самототожності, цілісності та неперервності в часі власної особистості. Це серцевина, що забезпечує постійність особистості при змінах в оточуючому світі та при зміні власних поглядів, установок і можливостей [27].

Значну увагу звертаємо на дослідження, в яких поняття «ідентичності» вчені розглядають у контексті проблематики професійної самосвідомості. Сучасна дослідниця О.Романишена розглядає ідентичність, як психологічне уявлення людини про своє «Я», яке характеризується суб'єктивним почуттям власної індивідуальної самототожності і цілісності, ототожнення людиною самої себе (частково усвідомлене, частково неусвідомлене) з тими чи іншими типологічними категоріями [17, с.82].

Серед сучасних науковців, які досліджували питання професійної ідентичності й акцентували увагу на її системності, опираємося на наукові розвідки М.Абдулаєвої [1], Я.Андрушко [2], Ж.Вірної [4], Е. Єрмолаєвої [9], Л.Орбан-Лембрик [14], Ю.Поваренкова [15], О.Романишиної [17], І.Хамітової [24], В.Фрицюк [23], Н.Чепелевої [26], Л. Шнейдер [27] тощо.

Професійна ідентичність є обов'язковою складовою професійного зростання майбутнього фахівця і однією з умов його формування.

Професійна ідентичність, на думку сучасної української дослідниці О. Романишеної, є сукупністю емоційно-поведінкових і когнітивних проявів особистості в процесі професійного розвитку та уявлень про власні професійні можливості, здібності, співвідношення вимог навколишнього середовища з реальною наявною можливістю відповідати цим вимогам [17].

Над проблемою професійної ідентичності у процесі професіоналізації особистості працює і сучасна дослідниця Ж.Вірна [5] та виділяє наступні форми професійної ідентичності: 1. Контрастно-позитивна (повний збіг в оцінюванні реального «Я» і професійного «Я»). Така збалансованість в усвідомленні самого себе та значенні професійної діяльності пояснюється розвинутим, соціалізованим смислом, коли виявляє вміння чітко визначати і використовувати умови і засоби професійної діяльності). 2. Контрастно-негативна (повна розбіжність в оцінюванні реального «Я», ідеального «Я» і професійного «Я»). Така неузгодженість неадекватним усвідомленням себе і значення професійної діяльності у зв'язку з втратою значущості професійної діяльності і, можливо, життєвого смислу). 3. Перспективно-позитивна (повний збіг в оцінюванні реального «Я» та ідеального «Я» і професійного «Я» та ідеального «Я», що свідчить про ідеалізоване бачення себе як професіонала. Самооцінка позбавлена адекватного стимулювання). 4. Перспективно-негативна (збіг в оцінюванні професійного «Я» та ідеального «Я» за неадекватного оцінювання реального «Я» і професійного «Я» та ідеального «Я» і реального «Я»). І, як результат, відбувається деформація в адекватності оцінок і самоконтролю особистості у професійній діяльності та життєвих ситуаціях). 5. Проміжна (порушується ідеалізоване усвідомлення себе і професійного образу, що є результатом не тільки неадекватної самооцінки, а й розбіжностей усвідомлення цілей і засобів професійної діяльності з власними можливостями людини) [5, с. 204].

Російський психолог Л.Шнейдер, досліджуючи теорію та методи діагностики особистісної, гендерної та професійної ідентичності виокремлює основні аспекти ареалу професійної ідентичності: 1) як провідна тенденція становлення суб'єкта професійного шляху; 2) як емоційний стан, в якому перебуває особистість на різних етапах професійного шляху; 3) як підструктура суб'єкта професійного шляху, що реалізується у формі функціональної системи, спрямованої на досягнення певного рівня професійного розвитку [27].

Опираючись на зміст освіти, дослідження українських та зарубіжних учених, інноваційні підходи до професійного зростання майбутніх фахівців науковець Я.Андрушко виокремлює наступні функції професійної ідентичності: соціального статусу (професійна приналежність), самоповаги, особистісної безпеки та зниження тривожності, самовдосконалення, професійного та особистісного росту, структурування життєвого часу й простору, віднайдення особистого сенсу [2].

Н. Іванова [11, с. 89] розглядає професійну ідентичність як «інтегративне поняття, у якому проявляються когнітивна, мотиваційна та ціннісні характеристики особистості, що забезпечують орієнтацію у світі професій, професійній спільноті й у широкому соціальному оточенні, дають змогу більш повно реалізовувати особистісний потенціал у професійній діяльності, а також прогнозувати можливі наслідки професійного вибору та накреслювати перспективи розвитку фахівця».

Аналізуючи наукові праці провідних вітчизняних і закордонних учених виокремлюємо два різні погляди у науковій літературі на процес формування професійної ідентичності: 1) формування професійної ідентичності особистості можливе лише протягом практичної діяльності [Є.Єрмолаєва [9]]; 2)формування професійної ідентичності відбувається під час навчання у ВНЗ [Г.Гарбузова [6], Л.Шнейдер [27], Є.Трандіна [21],

тощо]. Представники першого напрямку стверджують, що ідентичними мають змогу стати лише професіонали, що здобули стабілізуючу базу (професійна ідентичність яких формується у межах соціальних інститутів, що об'єднують соціальні версти людей з чітким розподілом функцій та ролей, з усталеними формами трудових відносин) [9, с.84]. Відповідно до науково контенту дослідниці, професійна ідентичність є продуктом довготривалого особистісного і професійного розвитку, що з'являється на доволі високих рівнях оволодіння професією та є стійким співвідношенням основних елементів професійного процесу [9, с. 85]. Представники другого напрямку – науковці, що акцентують увагу на професійній освіті, що є джерелом формування професійної ідентичності [16, с.34]. Реалізація професійної ідентичності відбувається на основі цілеспрямованої активності особистості, до складу якої входить професійне навчання, професійне виховання і самовиховання [21, с. 135]. Структуру образу «Я» студента, на думку сучасної дослідниці Г. Гарбузової складають не лише уявлення про свій зовнішній образ, різні знання про свої особистісні якості, здібності, характер, але й уявлення про ті властивості особистості, що є важливими для професійного становлення. До образу-Я студента, дослідниця відносить знання про свої інтереси, нахили, здібності і можливості (тобто про власну професійну спрямованість). Я-образ студента містить наступні форми: Я-ідеальне (ідеальне уявлення про самого себе); Я-нормативне (уявлення про свою відповідність певним вимогам); Я-реальне (уявлення про якості та здібності, що існують) [6, с.341].

Опираючись на сучасні психолого-педагогічні дослідження можемо зробити висновки, що в основі фахового розвитку та формування професійної ідентичності лежить як набутий учителем у вищому навчальному закладі освітньо-кваліфікаційний рівень, закладені основи педагогічної майстерності, так і змодельований у системі ВНЗ диференційований акмеологічний освітній простір для професійно-особистісного зростання за індивідуальною освітньою траєкторією. Для сучасного світового ринку праці все більш цінними стають майбутні фахівці з високим рівнем сформованості професійної ідентичності. Саме тому професійна ідентичність майбутнього педагога є гарантом успішної майбутньої професійної діяльності.

Висновки. Загальний аналіз психолого-педагогічної літератури, присвяченої питанню професійної ідентичності дозволив визначити зміст понять: ідентифікація розглядається як визнання тотожності, установлення відповідності; ідентичність – це внутрішня тотожність та безперервність буття кожної людини; професійна ідентичність – це динамічна система, яка формується в процесі професійної освіти та активного розвитку професійної компетентності і впливає на ціннісно-смыслову сферу й удосконалення професійної майстерності майбутнього спеціаліста. Професійна ідентичність – це психолого-педагогічне явище, що перебуває в неперервному розвитку, зазнає вдосконалення. Тому, під час дослідження актуалізувались інші аспекти, пов'язані з проблемою становлення та структурою професійної ідентичності, які ще чекають свого вирішення.

Список використаних джерел:

1. Абдуллаева М. М. Профессиональная идентичность личности: психосемантический поход // Психологический журнал. 2004. Т. 25, № 2. С. 86–95.
2. Андрушко Я. С. Психологічні особливості становлення професійної ідентичності у процесі професіоналізації особистості // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. 2013. Вип. 1. С. 215–223.
3. Васильченко О. М. Проблеми формування національної ідентичності української молоді // Духовність як основа консолідації суспільства. Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників : міжвідом. наук. зб. Київ, 1999. Т. 16. С. 102–105.
4. Вірна Ж. П. Мотиваційно-смысловая регуляція у професіоналізації психолога: монографія. Луцьк: Вежа, 2003. 320 с.
5. Вірна Ж. П. Професійна ідентифікація психолога // Актуальні проблеми діяльності психологічної служби системи освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Суми, 11–12 квіт. 2006 р.). Суми, 2006. С. 16–19.
6. Гарбузова Г. В. Процесс формирования профессиональной идентичности студентов // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. Аспирантские тетради. Санкт-Петербург, 2007. № 18 (44). С 340–344.
7. Гофман И. Представление себя другим в повседневной жизни. Москва : Канон-Пресс-Ц, 2000. 304 с.
8. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. пер. с англ. Москва : Флинта, 2006. 342 с. (Серия: Библиотека зарубежной психологии).
9. Ермолаева Е. П. Преобразующие и идентификационные аспекты профессионального становления // Психологический журнал. 1998. Т. 19. № 4. С. 80–86.
10. Ермолаева Е. П. Профессиональная идентичность как комплексная характеристика соответствия субъекта и деятельности // Психологическое обозрение. 1998. № 2. С. 34–39.
11. Иванова Н. Л. Профессиональная идентичность в социальнопсихологических исследованиях // Вопросы психологии. 2008. № 1. С. 89–100.
12. Мазур Л. І. Самоідентичність особистості як філософськоантропологічна проблема: монографія. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 432 с.
13. Мид Дж. Г. Избранное : сб. переводов / сост. и пер. В. Г. Николаев ; отв. ред. Д. В. Ефременко. Москва, 2009. 290 с.

14. Орбан-Лембрик Л. Е. Психология этнических спільнот і груп // Соціальна психологія. 2006. № 4 (18). С. 38–57.
15. Поваренков Ю. П. Психологическое содержание профессионального становлення человека. Москва : Изд-во УРАО, 2002. 160 с.
16. Родыгина У. С. Психологические особенности развития профессиональной идентичности студентов – будущих психологов : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Киров, 2007. 215 с.
17. Романишина О. Я. Теоретичні і методичні основи формування професійної ідентичності майбутніх учителів засобами інформаційних технологій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2016. 445 с.
18. Сидоренко В. В. Феноменологія педагогічної майстерності вчителя-словесника // Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи / кер. авт. кол. Н. В. Гузій. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. С. 156–199.
19. Скотна Н. В., Стець В. І., Середняцька І. Я. Ідентичність особистості: теоретико-емпіричний аналіз : практ. посіб. Дрогобич : ДДПУ, 2009. 70 с.
20. Старовойтова І. І. Соціальна ідентифікація як основа формування соціальних спільнот // Мультиверсум. Філософський альманах : зб. наук. пр. Київ, 1999. Вип. 4. С. 3–20.
21. Трандина Е. Е. Профессиональная идентичность как ведущий критерий профессионального развития личности // Материалы ежегодных смотров-сессий аспирантов и молодых ученых по отраслям наук. Психолого-педагогические науки. Вологда, 2007. С. 135–138.
22. Фрейд З. Психология бессознательного: пер. с нем. Москва : Просвещение, 1989. 447 с.
23. Фрицюк В. А. Технологія підготовки майбутніх педагогів до професійного саморозвитку : методичні рекомендації / В. А. Фрицюк. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – 80 с.
24. Хамитова И. Ю. Развитие профессиональной идентичности консультанта // Журнал практической психологии и психоанализа. 2000. № 1. С. 64–75.
25. Хамитова И. Ю. Развитие профессиональной идентичности консультанта // Журнал практической психологии и психоанализа. 2000. № 1. С. 64–75.
26. Чепелева Н. В. Личностная подготовка психолога в условиях вуза // Психолого-педагогические основы личностноориентированного образования в МДЦ «Артек» : сб. науч. тр. Ялта : Артек, ГИА, 2001. С. 34–41.
27. Шнейдер Л. Б. Профессиональная идентичность: теория, эксперимент, тренинг. Москва : Изд-во Моск. соц.-психол. ин-та ; Воронеж : МОДЭК, 2004. 600 с.
28. Юсуфбекова Н. Р. Общие основы педагогической инноватики: опыт разработки инновационных процессов в образовании. Москва : Новая школа, 1991. 183 с.
29. Adamek R. L., Dager E. Z. Social Structure, Identification and Change in Treatment-Oriented Institution // Socialization. Chicago, 1971. P. 162–188.

УДК 378.147:004

Ю.Й. Тулашвілі, Рівне, Україна / Yu.Y. Tulasvili, Rivne, Ukraine,
iurii.tula@gmail.com

ІНТЕГРАЦІЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО ТА ПРАКСЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ СКЛАДНИХ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Анотація. У статті розглянуто теоретичні основи та особливості побудови системи навчання, що реалізується на інтеграції фундаментальних та праксеологічних підходів як основи формування готовності майбутніх фахівців з ІТ до вирішення складних професійних завдань. Фундаменталізація підготовки майбутніх спеціалістів з інформаційних технологій формує якісний рівень розвитку фахівця, який вміє оновлювати та розширювати свої знання та навички. Практичний підхід більш повно забезпечує реалізацію одного з педагогічних принципів - взаємозв'язку теорії з практикою. Знайшов подальшого розвитку навчальний метод орієнтований на фундаментальні знання та діяльнісно-орієнтований підхід, що спрямований на ефективне навчання та виховання майбутнього спеціаліста з інформаційних технологій під впливом нових інноваційних методів, що інтегрують фундаменталізацію та праксеологічний підходи. Педагогічна технологія з формування готовності до саморозвитку ґрунтується на активації квазіпрофесійної діяльності. Розкрито сутність інтеграції фундаментального та праксеологічного підходів, орієнтованих на процес формування майбутнього спеціаліста з інформаційних технологій. Практично, з використанням студентської ІТ-студії, продемонстровано ефективність такого підходу на активізацію освітньої та пізнавальної діяльності студентів з ІТ спеціальностей, формування їх мотивації, важливість для розвитку самосвідомості як спеціаліста з інформаційних технологій у галузі програмної індустрії.